

Päätös yrittäjyydestä tehtävä itse

Lähivuosina Suomessa tarvitaan paljon uusia yrittäjiä. Yhtenä keinona edistää yrittäjyyttä on pidetty koulussa annettavaa yrittäjyyskasvatusta. Yrittäjyyteen liittyvä aihekokonaisuus on mukana vastikään uudistetuissa opetussuunnitelmien perusteissa.

Yrittäjyyskasvatuksen on tulkittu olevan muun muassa taloudellisen aineksen sisällyttämistä eri oppiaineisiin kaikilla kouluasteilla. Vaarana on tällöin, että suurin osa opettajakunnasta ei katso kykenevänsä toimimaan yrittäjyyskasvattajana tai kokee, ettei se kuulu heidän työhönsä.

Yrittäjyyskasvatuksen rinnastaminen liiketaloudelliseen oppiaineeseen kaventaa yrittäjyyskasvatusta niin, että varsinkin päämäärä saattaa hämärtyä.

Yrittäjyyskasvatus tulisi nähdä laajana, jokaista opettajaa koskettavana kokonaisuutena, jonka päätarkoituksena on edistää oppilaiden yrittäjämäistä toimintatapaa ja mahdollista omakohtaisen suhteen muodostaminen yrittäjänä toimimiseen.

Tärkeä kysymys on, miten

Opettaja ei saa eikä voi tarkoituksellisesti kasvattaa oppilaasta yrittäjää, kirjoittaa
Kari Ristimäki.

koulun ja yksittäisen opettajan tulee toimia, jotta yrittäjyyskasvatuksen yhteiskunnalliset ja yksilölliset tavoitteet toteutuisivat ja sosisivat yhteen.

Tutkimukset osoittavat, että yrittäjävanhempien lapset valitsevat muuta väestöä huomattavasti useammin yrittäjänuran. He pääsevät väistämättä tekemisiin yrittäjyyden kanssa, ja näin heille tarjoutuu paljon mahdollisuuksia tarkastella yrittäjyyttä myös oman ammatinvalintansa kannalta.

Entä millaisia mahdollisuuksia lapsella on rakentaa ammatillista yrittäjäidentiteettiä silloin, kun perhetaustassa ei ole yrittäjyyttä?

Tässä saattaa sattumallakin olla oma roolinsa. Eräs tutkimukseeni osallistunut nuori esimerkiksi kertoi, että hän oli alkanut miettiä yrittäjyyttä tutustuttuaan siihen poikaystävänsä perheen kautta.

Yrittäjänuran valitsemisen

tai siitä irtautumisen perusteenä käytetään yleensä itselle merkityksellisten ihmisten toiminnan ja esimerkin seuraamista. Myös kesätyö on avannut monelle mahdollisuuden tutustua yrittäjyyteen ja tarjonnut identifioitumiskohteita.

Kun vanhempien tai työkokemuksen vaikutus jätetään huomiotta, merkitykselliseksi ammatinvalinnan perustaksi nuorten kertomuksissa nousee viestinten välittämä kuva. Jokainen voi miettiä, millainen kuva yrittäjistä viestimiä seuraamalla rakentuu ja minkälaisia samastumiskohteita näin tarjoutuu.

Miten nuori voitaisiin neutraalisti saattaa tekemisiin yrittäjyyden kanssa niin, että hän voisi realistisesti pohtia ammatin soveltuvuutta itselleen?

Kukaan ei voi valita vanhempiaan, ja myös kesätyön saantiin on vaikea vaikuttaa. Viestinten välittämää kuvaakin ohjaavat muut voimat.

Johonkin kuitenkin voidaan vaikuttaa, ja yhteiskunnallisen tason toimijat ovat antaneet puolueettoman yrittäjyyskasvatuksen koulun tehtäväksi.

Yhteiskunnallisella tasolla yrittäjyyskasvatuksen tavoitteena on ja voikin olla yrittä-

jen ja yritysten määrän lisääminen. Yksittäisen opettajan yksittäiseen oppilaaseen kohdistaman toiminnan tavoite sen ei kuitenkaan pitäisi olla.

Opettaja ei saa, eikä voi, kasvattaa yrittäjäksi. Yhtä vähän hän voi kasvattaa tarkoituksellisesti lääkäriksi, insinööriksi, toimittajaksi tai vaikkapa opettajaksi. Tuo valinta tulee aina jättää oppilalle itselleen.

Yrittäjyyskasvatuksen tavoitteena ei olekaan kasvattaa yrittäjiä vaan kasvattaa ihmisiä, joilla on omakohtainen ja oikea käsitys yrittäjyydestä, itsestään ja suhteestaan tähän työnteon muotoon.

Aktiivisen yrittäjyyskasvatuksen avulla yksilö tiedostaa yrittäjyyden mahdollisuudet eikä tietämättään jätä tätä vaihtoehtoa omien valintojensa ulkopuolelle.

Näin ymmärrettynä yrittäjyyskasvatus ei ole ristiriidassa sen paremmin yhteiskunnallisten tavoitteiden kuin opettajan työn eettisten periaatteiden kanssa.

Kari Ristimäki

Kirjoittaja on johtamisen ja organisaation ma. professori Vaasan yliopistossa. Hän väitteli äskettäin tohtoriksi yrittäjäksi identifioitumisesta.